

De waarde van kunst en cultuur

De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid publiceerde recent een verkenning van het kunst- en cultuurbeleid. De hierin geformuleerde kritiek past uitstekend in het christendemocratische gedachtegoed en heeft bovendien betekenis voor u, lokale en provinciale politici.

door Reinder van Meijeren

In *Cultuur herwaarderen* onderscheidt de WRR twee belangrijke manieren waarop het huidige kunst- en cultuurbeleid wordt gelegitimeerd. Als eerste is er de trend van verantwoording voor effecten van overheidsbeleid, de uitbreiding van beoordelingscriteria en de pogingen tot de (sociale, economische en maatschappelijke) waardebevestiging van kunst en cultuur. Dit vertaalt zich in een focus op de meetbare effecten van kunst en cultuur. Als tweede is er aandacht voor de verbinding tussen kunst en cultuur en de samenleving, iets waar zowel verschillende bewindspersonen als lokale en provinciale politici al geruime tijd op wijzen. Het kunst- en cultuurbeleid is zo een instrument om maatschappelijke doelen op andere beleidsterreinen, zoals zorg, economie of welzijn, te behalen. In de praktijk van het kunst- en cultuurbeleid raken deze twee manieren verweven in het sturen van de overheid op positieve effecten voor andere beleidsterreinen dan de kunst en cultuur zelf.

Bij dit alles bepleit de WRR grote terughoudendheid. Als eerste omdat er simpelweg te weinig wetenschappelijk bewijs is dat de genoemde effecten het gevolg zijn van de specifieke beleidskeuzes hiervoor. Ten tweede omdat het opleggen van allerlei doelen die buiten het kunstzinnige en culturele liggen leidt tot te hoge verwachtingen van het kunst- en cultuurbeleid. Die kunnen niet waargemaakt worden, wat de legitimiteit van het kunst- en cultuurbeleid niet ten goede komt.

De derde reden die de WRR aangeeft, veruit de belangrijkste, lijkt wel rechtstreeks uit het christendemocratische vocabulaire geplukt te zijn. De genoemde twee manieren waarop het huidige kunst- en cultuurbeleid gelegitimeerd wordt zouden getuigen van een te instrumentele visie op kunst en cultuur. Volgens de WRR hebben kunst en cultuur een eigenstandige waarde die niet te definiëren is, en dus ook niet te meten is, in de effecten op andere beleidsterreinen. Daarom wordt gepleit voor een herwaardering van het culturele in het kunst- en cultuurbeleid.

Het christendemocratische gedachtegoed verzet zich sterk tegen dit instrumentele denken, het uitsluitend denken in nut, maakbaarheid, beheersing en effectiviteit. Vooral de uitbreiding hiervan naar alle terreinen van het menselijk leven levert zowel op individueel, maatschappelijk als politiek niveau grote problemen op. Als we ons tot dat eerste niveau beperken zorgt dit ervoor dat veel mensen in het dagelijks leven klem komen te zitten en moeilijk de verbinding kunnen leggen tussen de

instrumentele eisen die aan hun gesteld worden, en de duurzame waarden die zij vaak werkelijk belangrijk vinden, zoals geduld, vertrouwen, stabiliteit, solidariteit en betrokkenheid. Daarnaast verdringt het eenzijdig denken in nut, maakbaarheid, beheersing en effectiviteit, zowel de zingevende ervaringen als intimiteit, ontroering, verbondenheid en trouw, als de diepere vragen naar het goede en hogere, op zijn minst naar de zijlijn van het leven.

De grootste waarde van cultuur is intrinsiek en ligt in begrippen als verbeelding, schoonheid, inspiratie en bezinning

Kunst en cultuur is niet uitsluitend meetbaar in positieve effecten voor andere beleidsterreinen, of voor de zo geliefde samenleving. Nee, de grootste waarde van kunst en cultuur is intrinsiek en ligt in begrippen als verbeelding, schoonheid, inspiratie en bezinning. Juist die begrippen betekenen veel voor mensen en leveren een meetbare en niet-meetbare bijdrage aan de samenleving!

Dit betekent niet dat de overheid de positieve effecten van kunst en cultuur op andere beleidsterreinen niet zou mogen meten of het kunst- en cultuurbeleid in het geheel niet hierop zou mogen sturen. Het betekent wel dat de bal bij u ligt, de lokale en provinciale politici. Kiest u in uw beleid altijd en alleen voor hetgeen u instrumenteel kunt beargumenteren? Of durft u af en toe te kiezen voor het rijke, intrinsiek waardevolle van kunst en cultuur, wetende dat daarvoor, naast de benoeming van allerlei positieve effecten op andere beleidsterreinen, ook een groter verhaal verteld zal moeten worden? •

In deze rubriek bespreken medewerkers van het Wetenschappelijk Instituut bij toerbeurt hoe je vanuit christendemocratisch perspectief kunt kijken naar een voor cda-politici en bestuurders min of meer actueel thema. Momenteel wordt er bij het WI onder andere gewerkt aan een rapport over kunst en cultuur en de christendemocratie. Heeft u opmerkingen over de bovenstaande bijdrage, of suggesties of ideeën voor dit rapport? Dan bent u van harte uitgenodigd om deze op sturen naar: reinder.vanmeijeren@wi.cda.nl. Alvast bedankt!